

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő:

Vértesi Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.
Kuzs József ur kereskedésével szemben.

Hirdetések a legmérsékeltőbb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

Az olasz bor versenye.

Debreczen, aug. 27.

(—s.) A mai naptól kezdve az Olaszországgal kötött vám- és kereskedelmi szerződés értelmében az osztrák-magyar monarchiába behozott olasz származású borok kedvezményes vámtétel alá esnek. A kereskedelmi szerződésnek ez a pontja, mely a mi vámtételünk leszállítását Olaszország hasonló rendszabályától tette függővé, nyilvánosságra jöttkor sok mindenféle aggodalmat idézett föl, melyeknek közelebről való megvizsgálása azonban csakhamar arról győz meg, hogy azokra alapos ok nincs.

A mai forgalmi viszonyok mellett, midőn a szállítás gyorsasága és olcsósága oly távolságot, mint a mekkora Olaszországé tőlünk, igen könnyen legyőz, a produkeció mennyiségét és minőségét kell főleg szem előtt tartanunk, ha valamely cikk versenyképességét a mi piacunkon méltatni akarjuk. Ami az olasz bortermelés közelebbi viszonyait illeti, arra nézve a következő adatok bő világot vetnek.

A mult évtized közepén alsó Olaszországban nagy mérveket öltött a szőlőültetés, aminek főoka volt a filokszera pusztítása Franciaországban és egész közép Európában. Az olasz bortermelők s

vállalkozók, kik tőkájukat e munkálistokba befektették, főleg arra számítottak, hogy a francia pezsgőgyárosok és borkereskedők tőlük szerzik be a bort.

Azonban az olasz-francia vámháború és az olasz bor túlkönnnyü volta, meg talán egyéb politikai természetű okok miatt is, a francziák Spanyolországból szereztek be borszükségletüket. Ennek folytán az olasz borok ára mesésen, hektoliterenként 5—7 frtra súlyedt le.

Ilyen körülmények között rohamosan beállott a hanyatlás. A nagy szőlőterületek igen nagy részének művelésével felhagytak. A tőke jelentékeny mértékben elfordult a szőlőműveléstől.

Kétségtelen azonban, hogy Olaszország bortermelése e körülmények dacára ma is jelentékeny, de az is bizonyos, hogy évek hosszú sora lesz szükséges az olasz bor produkeciónak, míg olyan niveaura tud emelkedni, hogy mennyiségileg a mi borunknak itthon bajt okozhasson.

A minőséget tekintve pedig, aggodalomra még kevésbé van okunk. A magyar borok általában nehezek. Legkönnyebb homoki boraink, hegyi borainkkal házasítva, erősebbek a közönséges olasz bornál. Tulajdonképeni versenytől pedig csakis az általánosan fogyasztott

asztali bornál lehet félnünk, mert elsőrendű hegyi borainkkal az olasz nehéz borok sem állják ki a versenyt.

A viszonyok higgadt mérlegelésével tehát arra a következtetésre jutunk, hogy az olasz borok versenye termelésünkre káros ársúlyedést előidézni nem fog, s nem képez oly körülményt, mely megbénítaná szőlőművelésünk regenerációjának megindult munkáját.

Más dolog az, hogy Olaszország esetleg csatornája lehetne a kedvező vámtétel folytán a külföldi és mesterséges borok beözönlésének. Ez csakugyan baj lenne, mert itt már nemcsak az olasz borprodukeció az, amivel versenyeznünk kellene.

E veszedelmet azonban a származási bizonyítványok és a határszéli borvizsgálat a pénzügyminiszter kijelentése szerint is, el fogja háritani.

Borainknak legveszedelmesebb versenytársa a hazai borhamisítás, melyhez az eszközöket szemérmetlenül árulják és hirdetik. Ha az új borhamisítást tiltó törvényt életbe lép, bortermelésünk oly li-dércznyomástól szabadul meg, mely sokkal rosszabbá teszi helyzetét a belpiacon, mint a külföldi verseny.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

VALLOMÁS.*)

Tekinteted ne vedd le rólam,
Ne vond el tőlem a kezéd;
Ne hidd te, hogy mást mondanék én,
Mint a mit érzek.

Ha szerelemlről szoltam addig,
Mig nem találkoztam veled:
Az is neked szolt, — dalaiban
Téged kerestelek.

Kerestelek elálmódózva,
De nem találtak sehöl.
Csak néha emlékeztetett rád
Egy arc, vagy egy mosoly.

S ez arc előtt, és e mosolyra
Föl-földobogott a szívem,
De ha szerelmemről beszéltem:
Nem értett senkisémet.

Óh nem is érthetett; tudom már;
De neked meg kell értened,
Ha örök kárhozatra nem szánt
Az Isten engemet!

Szabolcska Mihály.

* A „Vasárnapi Ujság“ mai számából.

Késő.

— Egy szerelmes leány naplójából. —

Szép nyári napon, mikor minden szerelmet, boldogságot és megelégedést lehell, — mikor az emberi szívet a legszebb remények duzzasztják és hangosan ébresztgetik, — szobám ablakánál ültem és lenéztem a hideg udvarra.

Odalent egy közkedveltségű kutyácska merész ugrásokkal igyekezett egy verebet elfogni. — Ez azonban minden alkalommal elmenekült, felszökött a ház cziradájára és lenevette a kutyát. — Aztán több veréb jött össze együvé s a hogy egész hosszú sorok ugráltak a szegény kutyá előtt, ez nem tudta, hogy melyik után kapjon.

Az érdekes multság néhány perczig tartott. — Vajjon meg fogja valamelyiket, vagy nem? Ez volt az életbevágó kérdés. Inkább érdekelt engem, mint akár a nyelv-, akár a keleti kérdés.

Ekkor velem szemközt egy ablak nyílik, — egy feketehaju pompás ur hajol ki rajta és leszól:

— Ami!

Összevonta az ajkait s azon az éles hangon kiáltott, melylyel kutyákat szoktak hívni s ugyanaz az alakja volt így a szájának, a

mit a leányok anyira szeretnek, ha ajkaikon és arcaikon érzik. Oh; ez ajkak csókolni való! Hasonlítanak egy gyöngéd, most kiféső rózsához.

Nem sokáig részesülhettem abban a szerencsében, hogy őt láthassam, mert a kutya engedelmese volt, elhagyta a verebeket, megigérve persze, hogy máskor elfogja. A ragyogó jelenség is eltűnt az ablak mellől.

Másnap reggel ismét helyemen voltam. Ami a földön feküdt és inkább szakmájába vágó munka után, csontok rágása után nézett. Beláthatta, hogy mindenhez szerencse kell s a verebfgáshoz neki szemmel láthatóan nem volt szerencséje.

Vajjon az ablakon jön-e „Ő“ vagy nem. Jött! Elhittetem magammal, hogy barátságos tekintetre méltatott, mig némán és tisztelettel meghajotta magát. Ami, gazdájának többszöri hívogatása dacára sem engedte magát zavarlatni s ugy látszott, hogy a gazda sem sokat ügyel kutyája engedtelenségére, mert nem hívta többé. En kihajoltam az ablakon s tekinteteink találkoztak. Kábítóan mosolygott mig fényes fogai látszottak s egész arca ragyogott, de ugy volt ez, mintha éhezett volna reám. Feje fekete hajjal volt körítve s felső ajka fölött ellenállhatatlan bajusz volt.

Amit olyan hangon hívta, a mely egész filharmoniai hangversenynek hallatszott az én szivemben. Csak szemének a színét nem vehet-

Belföld.

Érseki helynökség Budapeston. Tudvalevőleg a hercegprímás nemsokára, miután székelyét elfoglalta, a nála tisztelgő fővárosi küldötségek megígérték, hogy a budapesti érseki helynökség kérdését meg fogja oldani. Mint a „B. H.” értesül, a hercegprímás már el is intézte a fontos ügyet, úgy hogy az érseki helynökség már folyó november elsején megkezdheti működését. A kinevezendő vikárius személyére nézve is megtörtént a megállapodás és mihelyt a király és a pápa formszerű beleegyezése megérkezik, a vikárius és a szentszéki ülnökök kinevezése megtörténik. Az illető lap úgy hallja, hogy a vikárius-jelölt Csélik a Nándor. A „P. N.” ezzel szemben arról értesül, hogy a vikáriusi állást Wolafka Nándorral óhajtnák betölteni — akiről pedig mindig erősebben hírlik, hogy debreczeni prepost-plebánussá kinevezése befejezett tény — és ebben az esetben a papnevelőintézet igazgatója Kohl Medárd lenne, a primás mostani titkára.

Debreczen tanügye.

Irtá: *Pedagógus.*

II

Kath. algimnázium.

Bizonyos, hogy a helybeli piarista gimnáziumot a felekezeti féltékenység teremtette, mely a protestantizmus főszékében, a kalvinista Rómában mindent elkövetett, hogy az elevenező csekély számban levő kath. híveket megőrizze, sőt ha lehet gyarapítsa.

Ma azonban kulturális szükség a legfőbb létjogosultsága a kath. gimnáziumnak, mert Debreczen városában a rohamosan növekedő intelligens lakosság miatt nagyon is megtalálja hivatását három középiskola annál is inkább, mivel városunk — hogy, hogy nem? — kikerülte a polgári iskola áldását vagy, ha jobban tesszük, átkát.

Az iskola szükséges voltát bizonyítja, — hogy bár a főgimnáziumban és a főreáliskolában, két-két első osztály állott fenn, mégis 43 tanuló jutott a kath. algimnázium első osztályának is; az összes négy osztályba pedig 121 tanulóiratkozott be. Ez tisztességes létszám, de még nem mutat virágzásra.

Nem tudjuk miben keresni a lassu fejlődés okát. Kollegiumnak mindent elnyelő vonzó erejében-e vagy a kegyesrendi tanárok zárkózott életmódjában, akik nem tudnak (talán

nem is törekszenek) elég népszerűséget szerezni az intézetnek? A csekély létszámban mindenesetre része van a szűk és elavult helyiségnek, melyet mihamarabb föl kell váltani a pedagógiai követelményeknek megfelelő modern épülettel.

Ez égető szüksége az iskolának, melynek kielégítésére a tanártestületnek és a felettes hatóságoknak minden lépést meg kellene tenniük. — Tudjuk ugyan, hogy Szakszó prépost nagyobb összeget hajlandó áldozni e célra, de meg kell nyerni az ügynek a kath. egyházközségen kívül Debreczen városát és egész társadalmát. Telekre nem kell költenie az iskolának, mert irigylendő szép helylyel rendelkezik, a hol a legnagyobb arányú középiskolai épület is bizvást elfér. Csak ha az épület már fennáll, akkor lehet szó az intézetnek főgimnáziummá fejlesztéséről, a mit — az igazgatóval együtt mi is határozottan kívánatosnak tartunk.

Az értesítő is megemlékszik az új épület és a továbbfejlesztés ügyéről, azonban sokkal rövidebben, sem hogy az ügy mibenállásáról kielégítő tájékoztatást szerezhetnénk. Az értesítő legnagyobb részét Schandl Miklós programtervezése foglalja el. „Két algebrai egyenlet retultánsa” címmel, a mely lehet igen értékes tudományos dolgozat, de a legkevésbé sem értesítőbe való, hanem matematikai szakfolyóiratba. Több ízben hangoztattuk már az értesítőkről, hogy azoknak nem lényeges kellékek a programtervezés és az igazgató jobban teszi, ha az értekezés helyét üresen hagyja, mint ha az iskolával semmiféle kapcsolatban sem álló avagy hevenyében készült értéktelen dolgozatot közöl.

A lefolyt iskolai tanévre vonatkozó adatokat Csérhalmi József igazgató állította össze, elég világosan és áttekinthetően. Csak az általános jelentsben volt kár fukarkodni a szóval. Részletesen csak a Széchenyi István születésének százados valamint a koronázásnak negyedszázados évfordulójára tartott iskolai ünnepeket írja le. Nem hagyhatjuk azonban megjegyzés nélkül, hogy az ünnep tárgysorozatába több oly költemény elszavalása vétetett föl, melyeknek semmi közük Széchenyihez avagy a koronázáshoz és különösen, a melyek nem valók I. II. osztályu tanulóknak szájába. Így például mit keres a „T a l p r a m a g y a r” Széchenyi emlékünnepe? S vajjon érti-e „K o n t”-ot Naszády Péter II. o. tanuló?

A tanári kar a hitoktatókon kívül 5 kegyesrendi és 2 világi tagból állott, csak hogy év közben az egyik piarista tanár áthelyeztetvén, a rá eső óraszám a többi tanárok között osztott föl, a mi bizonyára nem járult hozzá a

lefolyt iskolai év tanulmányi eredményének fokozásához. Egyrészt, mert a tanárokat a törvényes óraszám felül terhelte, másrészt, mert oly különösségekre vezetett, hogy a matematika tanára vette át a latin és magyar nyelv tanítását. Reméljük, hogy a rend kormánya a jövő iskolai évre kellő számú tanerővel látja el a felekezeti versenyre hivatott intézetét.

A rendes tárgyakon kívül a tanulók oktatást nyertek a francia nyelvben, műnevekben és szabadkézi rajzban; örvendtes, hogy az ifjúság nagyobb fele vállalkozott az ének önkényes tanulására.

Főlszerelést tekintve, ha a szertárak nem is a könyvtárak elismerésre méltó mértékben gyarapodtak; a tanári könyvtár több mint 300 frtnyi értékben, az ifjúsági könyvtár körülbelül 50 frtnyi értékben növekedett. Csak helyeseltjük, hogy az ifjúsági könyvtár öre Balogh Szilárd a műveket a tanulók korához képest csoportosította, mert számos középiskola a legkevésbé gondot sem szokta a fordítani, hogy miféle olvasmány jut a növendékek kezébe.

A tanulók száma a tavalyihoz képes nem mutat emelkedést, mert bár 112 vizsgázott, tehát 7-tel több, mint tavaly, de csak 121 iratkozott be, tehát 1-gyel kevesebb mint a múlt évben. — Meglepő, hogy az első osztály létszáma fogyott meg, mint talán az magyarázhat, hogy az államcsődöt realiskola iránt növekedvén a közönség bizalma, az első osztályba lépők jó része a realiskolát választotta a gymnasium helyett.

Az iskolai évet jelesen végezte 8, névszerint Garam Arisztid I., Békési Jenő, Kursinszky Kálmán, Majoros Béla, Szabó József Takács Lajos II. Glück Henrik III. és Emerich Zsigmond IV. o. tanulók, jó sikerrel 29, elégségesen 59, megbukott 16, a mely számok igen kedvező tanulmányi eredményről tanuskodnak.

Az intézetnek csak egy alapítvány áll kezelése alatt, a Kardhordó Ambrus nevével nevezett, de annál több alapítvánnyal rendelkezik a nagyváradi püspökség, melynek jó voltából 23 ösztöndíj jutott e nem nagyon látogatott algimnáziumnak több mint 1100 forint értékben. Feltűnő, nagyon is feltűnő, hogy ez ösztöndíjak közül hármát is élvezett Tóth László III. o. tanuló, még pedig egy 25 frt 20 kroszon kívül a két legnagyobb ösztöndíjat, t. i. a Némethy-félt 60 frtnyi és az Alapy-félt 210 frtnyi összegben. Tandijkedvezményben is nagyszámu tanuló részesült, az első félévben 36, a másodikban 30; tehát ugyanannyi, sőt még több ötvendék, mint a két akkora népszerű főreáliskolában. Mindazáltal nem volna felesleges, ha ez intézetben is alakulna ifjúsági segítő egyesü-

tem ki a távolság miatt, már csak azért sem, mert hosszú selyem pillák által voltak árnyékolva.

Másnap reggel egészen otthoniasan berendezkedtem az ablak mellett. Imádoztam úgy látzok ugyanezt tette, mert mikor kézimunkámról mintegy véletlenül felfigyeltem, azt láttam, hogy ő is az ablak mellett ül és egy könyvet olvas, de figyelmesen, mint ha a kék ég, a madarak dala, az én csekélységem s az egész világ egyáltalában nem léteznék az ő számára.

Ami eközben az udvaron egy kö körül futkosott, nem is gondolva rá, hogy az a kö honnan jött, vagy kinek a szívéből esett le. Így multak hetek átküldött epedő sóhajokkal, néma köszöntésekkel és reményes vágyakkal.

A helyzet csak annyiban változott, hogy Ami nagyon gyakran ült az ablakban édes semmittevésben, legfeljebb egy legyet fogva. Gazdája kényeztette és szerette. Boldog kutya!

Ekkor az a gondolatom támadt, hogy én is kényeztetni fogom a kutyát s így talán közelebb juthatok hozzája is.

A legnagyobb és legédesebb cukordarabokat, a minőket csak valaha kutyaszáj fogai között érezhetett, dobtam le Aminak sétái közben az udvarra. Ha gazdájával az ablak mellett ült s álmosan és haragosan nézett rám, lírikus hangon szólítottam a nevét. „Amor”-nak neveztem, csak hogy kimondhassam e szót. Do mindezen furfangosságok és nyájasságok nem

vittek közelebb célomhoz. Vissza akartam fojtani néha érzelmeimet szivem legmélyebb rejtékébe, de hiába az ő édes arca mindig szemem előtt lebegett s azt tettem, a mit már sokan tettek előttem s fognak tenni valószínűleg ezután is — titokban sóhajtoztam és szerettem.

Igy multak hetek. Az ő alakja álomban és ébren előttem volt, gondolataimat fogva tartotta s minden gondolatom tárgya ő volt. S ha álmodozva, nedves szemekkel az ablak mellett ültem, az ő édes hangját hallottam és napról-napra mindinkább meggyőződtem, hogy ő az ideálom. Kétségbeesésemben verselni kezdtem. Kedves fejről a legszebb sonettet, gyöngy fogairól daktilusokat, pompás bajszáról jambusokat lehetett írni. Egy erős délutáni napon éppen trocheusokat akartam csinálni a hangjára, mikor zajt hallok az ajtómon. Rögtön rá kapargálást hallottam s amint az ajtót kinyitottam, Amor ugrott be fürgé ugrásokkal, megnyaldosta a kezemet s oly kifejezésteljesen tekintett rám, hogy én e tekintetből a legnagyobb biztatást olvashattam ki. Idomtalan hangja a legszebb szerelmi költeményként hangzott, a mint gazdájától hozott át s e néma követ megszellemesítette szerelemmel telt szivemet. Arra ösztönözött, hogy én is követül küldjem haza Amit.

A szép fejről szóló szonett az asztalon volt. Van-e jobb alkalom, hogy azt felhasználhassam? Csak az aláírás hiányzott.

„A te vis a vis”-al. Hirtelen a fártam, a papírt összehajtogattam s a kutya nyakkötőjéhez erősítettem. Nehány darab cukorral s azzal a kéréssel, hogy máskor is látogasson meg, elbocsátottam a szerelmi követet.

Egy álmatlan éjszaka után, mikor nemcsak a fali óra minden ütését, hanem a szivem dobogását is hallottam, reggel az első tekintetem a szembelevő ablakra irányult. De elretentve huzódtam vissza. A nyitott ablaknál egy asszonyi alak volt, szuró szemei rám voltak függesztve s ajkai rángatóztak, mintha imádkoznának.

De csakhamar meggyőződtem róla, hogy ez ajkak nem imádkoznak, hanem átkozódnak, mert fenyegetően mutatta összeszorított ökleit és hangos kívánatokkal halmozott el. Szivem majd szétszakadt, közel voltam az elájuláshoz. Ekkor megjelent az imádott férfi szép alakja egyik kezében szonettet tartotta, a másikkal pedig a nőre mutatott. Eltaláltam az összefüggést; ez a férfi nő s a költeményei féltékeny neje kezébe jutott.

Még egy utolsó szomorú tekintetet vetettem át s forró szerelmem embere, a szép férfi mindakét kezét szívére tette s oly részvételi érzéssel nézett rám, mintha mondani akarná. „Szeretnék, ha késő nem volna.” Igen, késő volt!...

Geiger Vilmos.

let, illető
pítvány n
több tanuKül
ziumi tan
fiárvaház
jótéteménA
nyel várj
növekedő
letről fogAz
tionalzeit
német ka
meg van
az 1892-
birodalom
javaslat
hirt, hog
vény utj
gesen cs
szolgálat
jut a
rozását
mértékbe
lését tét
csapatok
szám fő
összegétMii
egy mun
szerb k
szerb mi
lenszenv
tánylásá
sorsára
király á
hirt kor
házasság
véssébe
kérdésbe
avatkozi(*)
hogy ha
nes arán
mint a
nagyobb
alá esik
vagy mM
nem tud
kicsiny
lene, an
veszi a
csözetle
be azt
megszokA
termész
ez a jel
tökélet
kinthet
mazását
válságo
vonnak
nése az
bár kic
minimálM
gott, i
felényi
világtól
száz év
nek s
sem, m
kevés
zálogba
arányk
alatt k
A
az uszo

let, illetőleg ha a Kardhordó Ambrus-féle alapítvány növekednék akkora alappá, hogy belőle több tanuló lehetne ellátni ingyen könyvvel.

Különbö — tudunkkal — több gimnáziumi tanuló a helybeli Thereziánumban a kath. fiárvaházban kapott ingyen ellátást, de erről a jótéteményről nem emlékeznek az értesítő.

A jövő iskolai évi értesítőt azon reménnyel várjuk, hogy benne teljes tanári karról, növekedő tanulói létszámról és készülő új épületről fogunk találni örvendetes tudósítást.

Külföld.

Az új német katonai törvény. Mint a Nationalzeitung megbízható forrásból értesül, a német katonai törvényjavaslat tartalma immár meg van állapítva, de még kérdéses, vajjon már az 1892—93-diki, vagy csak az 1893—94-diki birodalomgyűlési ülészakban nyújtják-e be. A javaslat tartalmára vonatkozólag megerősítik a hírt, hogy a kétévi szolgálati időt nem a törvény útján fogják behozni, hogy azonban lényegesen csökkenteni fogják a gyalogcsapatoknál a szolgálati időt, hogy ez uton az u j o n c z j u t a l é k nagyobb mértékben való besorozását érhessek el. — Az utóbbit oly nagy mértékben tervezik, hogy a békelétszám fölemelését tételezi fel. A szolgálati időnek a gyalogcsapatoknál való leszállításának és a békelétszám fölemelésének mértéke a költségvetés összegétől függne.

Milán az ujszorb kormányról. A „Temps“ egy munkatársa meginterwiewolta Milán, volt szerb királyt. Milán kijelentette, hogy az új szerb miniszterium irányában nem viseltetik ellenszenvvel és reméli, hogy az a szerb nép méltánylását is ki fogja vivni. A válság Szerbia sorsára csak jó befolyással lesz. Ami Sándor király állítólagos házassági tervét illeti, ő e hírt korainak mondja. Fia még nem gondol a házasságra. E kérdésben minden esetre még kevésbé vállal felelősséget, mint bármely más kérdésben és semmikép sem fog abba beavatkozni.

Heverő tőkék.

Aug. 27.

(*) Már régen kétségtelenné vált igazság, hogy ha a kínálat és kereslet közt nincs egyenes arány, az egyik félnek annyit kell veszíteni, mint a mennyit a másik nyer. A pénz, mint legnagyobb forgalmu érték, éppen az alá a szabály alá esik e tekintetben, mint a munkaerő, az ipari vagy mezőgazdasági termék.

Mai napság gyakran hallani, hogy a pénzt nem tudják kellő gyümölcsözést mellett elhelyezni, kicsiny a kereslet, több a kínálat; a kinek kellene, annak nem adják, s akinek adnák, az nem veszi a hitelt igénybe, s így a tőkék gyümölcsözetlenül hevernek, vagy legalább nem hozzák be azt a hasznót, melyet a tőketulajdonosok megszoktak középszerűnek tekinteni,

A heverő tőke, a pénzkereslet csekélyisége természetesen a kamatláb csökkenésével jár; s ez a jelenség, melynek súlyát a pénzintézetek, tőketulajdonosok sajnos tapasztalják, nem tekinthető időszakinak, sőt tekintve a tőke származását, ha háborúk, forradalmak, kereskedelmi válságok olykor-olykor emelkedő árhullámzást vonnak itt ott maguk után, a kamatláb csökkenése az elöhaladó idővel fog lépést tartani, habár kicsiny mérvű eséssel is, míg el nem éri a minimális pontot.

Míg hazánk mezőgazdasága bölcsőben ringott, ipara, kereskedelme nem volt, népessége felényi s közlekedési eszközök hiányában a világtól mintegy elszigetelve állott, tehát csak száz évvel is előbb tízszeres értéke volt a pénznek s bizonyára nem volt tizedrésnyi pénz sem, mint van ma; és hogy miként lehetett a kevés heverő tőkét értékesíteni, mutatják a zálogba vetett birtokok, miket tulajdonosaik aránylag csekély összegért a kényszerűség hatása alatt kamatfejtésben 32 évre lekötötték.

A tőkék csekélyisége tette és teszi lehetővé az uzsorát, eltekintve itt természetesen azok-

tól az esetektől, midőn a hitelképtelenség, könynyelműség s más effélék miatt áldozatává esnek egyesek a mindig éhesen ólálkodó uzsora kincs-szomjának. Ha azonban igaz, hogy a kamatláb állása, a pénzkínálat valamely nemzet közgazdasági történetének és kulturális fejlődésének egyik legmegbízhatóbb tüköre, akkor a heverő tőkék azt mutatják, hogy a megváltozott ipar és közgazdasági viszonyok, a kereskedelem a közlekedési utak, szorgalom és takarékoság útján hazánkban is tőkét teremtenek, melyek elhelyezésre várnak.

E tőkék életképességét mindenestre befolyásolják azok, melyek külföldről jöttek hozzánk s itt nyernek gyümölcsözést; nem különben a csekély vállalkozási szellem, mely — meg kell vallanunk — nem tartozik vérünkben eredő tulajdonságaink közé. A tőketulajdonosok vagy ingatlanok és értékpapírok szerzésébe fektetik pénzüket, vagy megelégesznek kevesebb kamathasználattal, de nagyrészt idegenkednek attól, hogy iparvállalatokba fektessék. Pedig e tekintetben azt kellene és lehetne egészséges állapotnak tartanunk, ha a tőkék szaporodásával lépést tartana a vállalkozási szellem fejlődése is; ez azonban, mint a mindennapi jelenségek bizonyítják, nálunk nem történik s több a pénz, mint a vállalkozási szellem, mely az értékesíteni tudná, s talán kedvezőtlenebbek a körülmények, hogy sem az illetőket kockázatra kecségethessék.

A heverő tőkék nálunk nem is annyira a pénzbőséget, mint inkább azt látszanak igazolni, hogy kevés a vállalkozási szellem; mert hiszen tudjuk, hogy az ipar fellendülését főleg a befektetendő tőkék hiánya gátolja, s hogy mivelés alatt nem álló bányáink közül most egyik, majd másik kerül az idegen tőketulajdonosok birtokába: és ha valamely pénzbőségről lehet szó, az az ingatlan birtok áremelkedésben nyilvánul s talán a városok külső haladásában, a mit ignorálni csakugyan nem lehet. De igazolnak egyebet is, nevezetesen azt, hogy a könynyelmű adósság csinálás, mely a hatvanas évek után olyan szigorúan megleczkéztette főként a birtokos középosztályt, kezd a divatból kimeni s a szomorú okulás lassanként meghozza jó gyümölcsöt. Továbbá azt, hogy a pénz a mostani kamatláb mellett sem mondható olcsónak. Igaz ugyan, hogy a tőketulajdonosok más véleményen vannak, mert vannak emberek, kik szívesen látnák, hogy fejős tehénök évenként két-három borjut is szaporítana: de ha valóban olcsó volna a pénz, akkor nagyobb kelendősége is lenne, s p. a földbirtokos osztály, mely még — hogy bajaiból szabaduljon, — folyvást az olcsóbb hitelt hangoztatja, szívesen fordulna e pénzintézetek heverő tőkéihez. Ez azonban nem történik, részint a fentebb érintett okból, részint pedig azért, mert a fekvő birtok jelenlegi terhekkal általában különben is túl van terhelve s a gazda kevés reménységet táplál az iránt, hogy az ilyen kamattal befektetendő kölcsönt kellő kamattal élvezhesse.

Mindezekből kétféle eredmény vonható le: egyik az, hogy a kellő kamattal mellett el nem helyezhető tőke legalább részben ingatlanokban nyer elhelyezést s ez a földbirtok értékének fokozatos emelkedését vonja maga után; a másik az, hogy a kamatláb fog valamivel csökkenni, mi, ha a tőketulajdonosok veszteségével is, megtérülne mint közkárpótlás újabb ipar és kereskedelmi vállalatok keletkezésében.

Kívánatos, hogy az utóbbiak iránt a bizalmatlanság és előítélet leküzdésével a közlekedés éppen a tőke tulajdonosok körében jobb rányt vegyen.

Lukács György †

Egy derék becsületes munkását, a haza hű fiát, a magyar közélet oszlopos tagját terítette ravatalra a halál. Egész élete a dologtevésnek volt szánva, minden törekvése, munkálkodása a magyar államiség szolgálatának volt szentelve. — Lukács György, a belügyminiszterium második államtitkára halálával

nagy veszteség éri azt az igaz magyar politikát, mely az álameszme megerősítésén, a magyar állam modernizálásán dolgozik s a mely e czélt nem a hangzatos frázis hajhászattal, hanem a komoly, bár csendes munka árán akarja elérni. A csendes államférfiak egyike volt. Azok közé tartozott, a kiket a nagy közönség alig ismer, a kinek emlékét azonban egy hosszú élet szüntelen munkálkodása örzi meg az utókornak.

Lukács György hosszas betegség után aug. 25-én hunyt el Salzerbádban.

Életrajzi adataiból közöljük a következőket:

Lukács György 1816-ban született Nagyváradon előkelő erdélyi családból. Edes atyja, a Magyarországra szakadt ág egyik tagja, Lukács Ignác nagyváradi földbirtokos volt, edes anyja Gaál Terézia. A nagy család minden tagja a közélet egy vagy más terén működött. — Testvérei közül Sándor a szabadságharc alatt mint győri kormánybiztos működött s annak lezajlása után Rónay Jácinttal együtt menekült s Amerikából néhány év múlva visszatérve, Nizzában halt el az ötvenes években. Másik testvére János, számos éven át volt, néhány évvel ezelőtt bekövetkezett haláláig Biharvármegye főorvosa. A harmadik testvér, István 1848-ban mint honvéd főhadnagy hősi halált halt a temesvári csatában. Dénés (nádudvari földbirtokos) első izbeli unokafivére honvéd tüzérezredes volt, s habár annak idején ő oktatta Ferencz József főherceget, most koronás királyunkat a tüzérségi tudományokban, a szabadságharcban való részvétele miatt Kufsteinban hosszas várfogságot szenvedett. Egyetlen nőtestvére, Anna, Szilágyi Lajos nagyváradi ügyvédhez ment feleségül s anyja Szilágyi Dezső igazságügyminiszternek. Lukács Ignác valóságos belső titkos tanácsos, nyugalmazott kuriai tanács elnök, Lukács Antal, a magyar földhitelintézet igazgatója, s a főrendiház tagja, Lukács Béla államtitkár és Lukács László miniszteri tanácsos, közéletünk mindmégannyi kitünőségei: ugyane Lukács család rokonságából származnak.

Lukács Dezső nádudvari nagybirtokosnak az elhunyt államtitkár nagybátyja volt.

1841-ben ügyvédi oklevelet nyert és 1848-ig Nagyváradon ügyvédeskedett Nagy szerepe volt Biharvármegye közéletében és sűrűn dolgoztatott Kossuth „Pesti Hirlap“-jába.

1848-ban Szemere Bertalan a belügyminisztériumba miniszteri titkárrá nevezte ki s a megyei osztály vezetését rábízta. Ama kevés hivatalnok közé tartozott, kik a kormányt Debreczenbe követték, s a szabadságharc leveretéséig folytonosan szolgálatban maradt.

A világosi fegyverletétel után a magyar kormány feloszlott s Lukács György, ki a kormánytól nem akart semmit sem kérni, a magánéletbe vonult vissza.

1861-ben azonban polgártársai bizalma Nagyvárad polgármesterei székébe ültette, néhány héttel később pedig a nagyváradi választókerület képviselői mandátumát ruházta rája.

A provizorium bukásával, mikor az alkotmányos tisztviselők abdikáltak Lukács György is lemondott, s ismét ügyvédi irodát nyitott. 1865-ben megint képviselőnek választották, 1867-ben pedig a polgármesterei tisztet is ismét rá bízták, 1875-ig meg is maradt ez állásában. ekkor azonban Tisza Kálmán meghívta a belügyminisztériumba s számára új miniszteri tanácsosi állást kreált. A megyei ügyeket vezette ezuttal is, de sok más bizottságnak is elnöke, előadója, tagja lett.

1885-ben valóságos államtitkárrá lett s a megyei ügyeken kívül a személyi ügyeket is vezette.

Nagyváradon Lukács elhunyt nagy részvétet keltett. Nemcsak a város szülötte, hanem köztisztvisletben álló polgára, képviselője és polgármestere is volt, a város anyagi és szellemi haladásának alapvetője. A feledhetlen halottat a város költségén Nagyváradra szállítják s ott temetik el, valószínűleg vasárnap.

Tanügy.

Beiratkozások a kath. iskolába.

A helybeli róm. kath. elemi öt osztályú leányiskolában a beiratások f. évi szeptember hó 1. 2 és 3-ikán d. e. 8 órától 12 ig és d. u. 2—4-ig lesznek, 4-ikén reggeli 8 órakor „Veni Sancte”, 5-ikén kezdődnek a rendes iskolai előadások. Tandij egész évre 3 frt. 20 kr. A leányiskolákban a női kézimunkát minden növendék köteles tanulni, de ezért külön díj nem fizetendő. Debreczen 1892. augusztus 27. Az igazgatóság.

A helybeli róm. kath. felső leányiskola I-ső osztályába a beiratások szeptember hó 1. 2. és 3-ikán tartatnak meg d. e. 8 órától 12-ig (Varga-u Theresianum). Az iskola ünneplés megnyitása szeptember 4-ikén reggel 8 órakor lesz s 5-ikén kezdődik az előadás. A felvételt akaró növendékek vagy bizonyítványt kell felmutatnia arról, hogy a 6. osztályú népiskolai tanfolyamot nyilvános iskolában törvény szerint elvégezte, vagy pedig felvételi vizsgálatot kellett tennie a felsőbb népiskola alapjait szükséges ismeretekből. — Tandij egész évre 15 frt., mely összeg két részletben is fizethető. Debreczen, 1892. augusztus 27. Az igazgatóság.

Napi hírek.

— **A költségvetés tárgyalása.** Szabó József főszámvevő már annyira elkészült a házi pénztár 1893. évi költségvetésével, hogy azt a tanács szeptember 3-dikán gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt, tárgyalás alá fogja venni.

— **Főreáliskola építése.** A nagy építkezéseket vezető bizottság aug. 31-én d. u. 3 órakor ülést tart a főispán elnöklete alatt. Az ülés tárgya lesz a főreáliskola építési munkáira beadott ajánlatok elbírálása.

— **„Evangéliumi elmélkedések”** cím alatt Dicsőfi József a debreczeni ev. ref. egyház egyik lelképásztora előfizetést hirdet összegyűjtött egyházi beszédeire. Minden hónapban egy-egy két íves füzet jelenik meg. Egy füzet ára 25 kr. Az első füzet októberben jelenik meg, ha legalább 300 előfizető jelentkezik. Megrendelések szerző nevére (Debreczen czegléd u. 2571 sz.) küldendők.

— **Megmagyarosodott b.-ujvárosi svábok.** A múlt században, mikor az ötvenezer holdas b.-ujvárosi határ még az Andrássy grófoké volt, ülte meg B.-Ujváros déli részét Württembergből Magyarországra édesgetett néhány száz sváb. Az új telepesek reformátusok voltak, miként Ujváros többi lakosai: de azért ők külön egyházközséget alakítottak, külön lelkészszel és külön templommal. E körülmény volt egyik oka, hogy a kicsiny német telep, az ötszörte nagyobb számú magyarság között is, sőt az egyetlen német kolónia a tósgyökeres magyar Hajduságon és Szabolcsban, több nemzedéken keresztül a szorgalom és a takarékoság, az életre teremtés erényeivel együtt őseink nyelvét is megőrizte. Az isteni tisztelet nyelve sokáig egészen német maradt náluk; egy idő óta azonban főlátva magyar predikációkat is hallgatnak és vasárnaponként Szent Dávid zoltárai magyar nyelven, a jó öreg Szenczi Molnár Albert erőteljes nyelvén zendülnek meg a derék svábok ajkain. Az idősebbek ma is szívesebben használják a német nyelvet; bár senki sincs közöttük, aki magyarul is jól nem beszélne. Az ifjabb nemzedék pedig nyelvében is egészen magyar lett. A sváb-földről behozott régi szokások is kivesznek közülök. — Érzelemre nézve pedig annyira magyarok, hogy a leghevesebb 48-as párti kortesek és párt vezérek még Debreczenben is a b.-ujvárosi svábok közül kerülnek ki.

Hiszen Debreczenben ösmérünk néhány tekintélyes, vagyonos polgárt, akikről ma már senki sem mondaná, hogy nevök a b.-ujvárosi német ref. egyház keresztelei anyakönyveiben magyar nevök megfelelő német fordítása szerint fordu még elő. — De semmisen bizonyítja inkább, mennyire megmagyarosodtak a württembergi telepesek utódai, mint az 1891. január 1-jén megjelent népszámlálás. — Ep most je'ent meg a m. kir. statisztikai hivatal által szerkesztett új helység névtár. Az 1891. évi népszámlálás adatai e névtárban kerülnek legelőször nyilvánosságra. És e névtárból olvassuk, hogy B.-Ujváros 10262 főnyi lakosságából magyar anyanyelvűnek vallotta magát 10241, német anyanyelvűnek csak tizenhat, egyéb anyanyelvűnek 5. E kellemesen meglepő eredmény fontosságát azonban tökéletes mértékben csak akkor tudjuk méltányolni, ha ezen adatokat összehasonlítjuk az 1880-dik évi népszámlálás adataival. — Ezelőtt 12 évvel B.-Ujvárosnak összes polgári népessége volt 7680; 1674 pedig, tehát a lakosságnak körülbelül egy ötödrésze, német anyanyelvűnek mondotta magát. — Az újváros sváb utódok e legújabb hazafias demonstrációját a legnagyobb örömmel hozzuk köztudomásra. — Ma már tehát igazság szerint nem létezik ilyen megkülönböztetés: Német Balmaz Ujváros — Magyar Balmaz Ujváros. — Ez a megkülönböztetés a múlté és többé nem a jelené. — Még csak az van hátra, hogy a derék svábok most épülő új templomukból is mihamarább kiküszöböljék a német nyelvet.

— **Közigazgatási bizottság ülése.** Debreczen város közigazgatási bizottsága szeptemberi havi ülését kivételesen nem 5-dikén, hanem 3-dikán — szombaton d. u. 3 órakor tartja gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt.

— **A h.-nánási ref. egyház bajai.** Ösmertes olvasóink előtt, hogy a h.-nánási ref. egyház volt pénztárnoka milyen nagy zavarban hagyta hátra halálakor a pénztárt. Az egyházmegye e hó 14-dikén tartott gyűlésén foglalkozott az egyház zavaros ügyeivel, mikor erendelte a fegyelmi vizsgálatot az egyháztanács és elnökség tagjai ellen. Az egyházmegye eme határozatának kihirdetése céljából egyháztanácsi gyűlést hívtak össze e hó 21-én Hajdu-Nánáson, melyen azonban akkora volt a jelenlét elkeseredése és izgatottsága, hogy tanácskozásról szó sem lehetett. A nagy zajban azt az indítványt tették, hogy azokat az adókat, kikről az elhunyt pénztáros hátrahagyott írásai számot adnak, haladék nélkül perelje be az egyház. Az elnöklő lelkész kijelentette ekkor, hogy ilyen határozatot nem hajandó hozni, de egyszersmind kijelentette, hogy az elnöki szék nem adja át másnak. Erre aztán kitört a zivatar s a jelenlét kegyetlenek voltak elszólítani a nélkül, hogy valamit is határoztak volna. Az egyház híveit, mint levelezünk írja, óriási izgatottságban tartják ezek a válságos állapotok.

— **Aradi Gerő halála.** Aradi Gerő, az aradi színtársulat jeles igazgatója, hosszas szenvedés után Marillavőgyben meghalt. Az elhunyt, ki egyike volt a legrégebb igazgatóknak, mintegy 30 évig volt színgazgató; sokat dolgozott a vidéki színészet emelésé érdekében. Rendszeresen nagyobb városokban működött a társulatával s pár évig igazgatója volt a debreczeni színháznak is. Társulata jelenleg, május 1-je óta Nagyváradon működik Vedress Gyula művezető vezetésével. Aradi már hosszabb ideig szívbeteg volt s tegnap szívvelhűdés vetett véget életének. Az igazgató halálával a társulat tagjainak szerződése felbomlott, de a társulat tavaszig valószínűleg együtt marad az elhunyt fiának igazgatása alatt.

— **Az anya csak anya marad.** Ránczos képű vén anyóka áll ma a kapitány ur előtt, mellette egy fiatalnak látszó leány, a kinek arcáról semmi jó sem néz ki. Elmondja a pauszát az öreg s oda nyújt a kapitány urnak

egy cseléd könyvet. — A kapitány ur forgatja, forgatja, hogy melyik rovatban találma már egy jó bizonyítványt, de bizony hiába, mert az ékesen meg van töltve rosszabbnál-rosszabb gazdai bizonyítványokkal.

— Bizony nénem csak rossz ez a magány, mondá a kapitány ur.

Az öreg elszomorodik s meggyőződve szólt:

— Alásan kérem tekintetes kapitány ur, bizony rossz az a könyv tessék adni egy másikat.

— **A budapesti állami ipariskolában** (VIII. ker. népszínház utca 8 szám) a beiratások szeptember hó első napjától 5-dik napjáig tartatnak s naponként d. e. 9 órakor kezdődnek.

— **Debreczen város nagy adófizetői.** A helybeli adóhivatal a virilisták 1883-ra érvényes névsorának megállapíthatása végett átküldötte a tanácshoz, Debreczen város idei legtöbb adót fizető polgárainak lajstromát. E lajstromban 310 egyén van főlvéve, valamennyien olyanok, akik 200 frt állami egyenes adónál nagyobb összeget fizetnek. Legelől állanak a következők: Steinfeld Mihály 8797 frt 40 kr. Gróf Gyulay Sámuel örökösei 6871.39 frt. Harstein Péter 5345.11 frt. Szikszay József 2835.10 frt. Csának József 2757.17 frt. Kövesdy János 2389.99 frt. Rickl Géza 2304.80 frt. Aron Manó 2241.53 frt. Jámbor Ferencz 2059.87 frt. Sesztina Lajos 1822.89 frt. Schaäffer Nándor 1781.62 forint. Fodor József 1700.54 frt. Aron Miksa 1456.94 frt. Fried Leó és Dániel 1439.13 frt. Simonffy Imre polgármester 1435.56 frt. Dragota Ignác 1431.90 frt. Geréby Fülöp 1389.29 frt. Horváth István 1364.33 frt. Ezer forintot felül fizetnek adót harminczegyen: 900—1000 frt. közt öten 800—900 frt közt hatan; 700—800 frt. közt tizen, 600—700 frt. közt tizenhatan, 500—600 frt. közt harminczketten; 400—500 frt közt harminczöten; 300—400 frt közt pedig hatvanöten. Az igazoló választmány a névsort szept. 10-én fogja összeállítani.

— **Lelkés felavatás.** Hat évvel ezelőtt volt az utolsó lelkészfelavatás a debreczeni nagytemplomban. Akkor boldogult Révész Bálint püspök végezte ezt az egyszerűségében is szép és lélekemelő szertartást; most Kiss Áron püspök sietett az azóta megválasztott fiatal lelkésztől elfogadni a hivatali esküt és megáldani őket Istennek nevében. — Az ünnepély reggeli 9 órakor kezdődött. Harangok zugása mellett vonultak be a kollegiumból a nagytemplomba a fölavatandó lelkészek. Kiss Áron püspök és Vályi János főgondnok vezette őket. A legtöbbben tesleégeiket is magokkal hozták. — A fiatal tiszteletes asszonyok szintén csoportosan foglaltak helyet a nagytemplomban, amelynek tágas hajói csaknem egészen megteltek közönséggel. Ott volt Vályi János főgondnok, Simonffy Imre polgármester is. — Az ünnepély pontosan az általunk már tegnap közölt program szerint folyt le. Legkiemelkedőbb mozzanata volt S a s s Béla, a debreczeni kollegium ifju hittanárának remek, szép egyházi beszéde, melyet meglepő szónoki tehetséggel adott elő. — Jellegül Lukács evangélista Apostolok cselekedeteiről írott könyve XVII. r. 17—23 verseit választotta, midőn a nagy apostol Pál az athenei Areopaguson vitatkozik Krisztusról, és az ismeretlen Istenről a görög bölcsekkel. Szép jelenet volt az is, mikor a 94 fiatal lelkész esküvel kötelezte le magát a lelképásztori hivatalra; valamint az is, mikor letérdepelvén az urasztala körül, az ősz püspök és 13 esperes kezeiket fejükre tették és a püspök érettek könyörgött. A fe avatási ünnepély bevégeztével, a f e l a v a t o t t a k, a püspökkel és az esperesi karral együtt vizsztatértek a kollegium gyűléstermébe. — E helyen Ferenczy Gyula krassói lelkész tartott fiatal lelkész társai nevében hatásos beszédet, amelyben fölajánlják magukat, egész életüket az egyház és vallás szolgálatára. Délben 2 órakor társas ebéd van a nagyerdei vendéglőben.

— **Halálozás.** Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk szeretett fiunknak, Józsikának folyó augusztus hó 27-én, reggel 4 órakor 11 hónapos korában történt gyászos elhunytát. Sze-

retett gy
lután 4
háznál a
tartandó
sirkertbe
Debrecze
József és
metést.

öreg vár
len, ak
a város
följegyez
neveit. I
mellőle.
soknak
kézzel s
ténétét
következ
nos, Kov
rik, Re
f ő b i r
főjegyző
Ferencz
Csapó J
t. f ő ü
Sándor,
négy, fő

vő iskol
óta jó s
melybe
kásán, l
jó nevé

— **sikkasz**
tárban
már bő
kezőket
menőleg
is több
konstat
dik, a
Endre
ügyész
ság let
azonnal
latról t
nem lel
rékpén
zönség
Már az
is lekö
tár má
nisztrá
getőzn
hidegve
hogy K
ták, m
lyiségé
mintho
forint
csak a
fogadj
ban, h
e hó l
nél, ez
le a si

a közg
ben a
hogy a
lőkről
mellett
kaszál

asszon
leledz
a halá
utczai
az öng
tak fe
meggy
ezt ke
a kuli
s még
akarat
világn

orvos
aét n

retett gyermekünk porrészei folyó hó 28-án, délután 4 órakor a Széchenyi-utcai 1773. számú háznál az evang. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után, a czepléd utcai sirkertben fognak örök nyugalomnak átadatni. Debreczen, 1892. évi augusztus hó 27. Kun József és neje Éva Jolan, bánatos szülők. A temetést Dankó M. temetkezési intézete rendezi.

— **A halál aratása a városházán.** Egy öreg városi hivatalnok, Erdélyi Mihály, az egyetlen, aki 1846. május hava óta, szakadatlanul a város szolgálatában tölti az életét, pontosan följegyezte az azóta elhunyt városi tisztviselők neveit. Bizonny sokan kidőttek 46 év alatt azóta mellőle. A kis napló 208 nevet tartalmaz; igen soknak a viselője nagy tehetséggel és alkotó kézzel segített megcsinálni Debreczen város történetét az utolsó fél században. Meghaltak a következő polgármesterek: Csorba János, Kovács Lajos, Kiss Lajos, Poroszlay Fridrik, Reviczky Menyhért és Szölössy János; főbírók: Nagy Sándor és Szabó Bálint; főjegyzők: Aszalay József, Oláh Károly és Tóth Ferencz (a törvényszéknél); főkapitányok: Csapó János, Komlóssy László, Körner Adolf; t. főügyészek: Kovács Dániel, Kovács Sándor, Medgyasszay Sámuel. Főszámvevő elhalt négy, főorvos három, tanácsnok pedig harminczegy.

— **Zongora iskola.** Emmert Antal a jövő iskolai évben is fenntartja már régebbi idő óta jó sikerrel működő magánzongora iskoláját, melybe beiratásokat elfogad aug. hó 29-től lakásán, Batthiany utca 2163. sz. a. Ajánljuk e jó nevű zenetanárt a szülők figyelmébe.

— **A hajdu-böszörményi takarékpénztári sikkasztáshoz.** A h.-böszörményi takarékpénztárban történt sikkasztás ügyében, melyvel már bővebben foglalkoztunk, újabb a következőket írják. A leltározás, mely visszafelé menőleg, eddigéig ugyan csak 1888-ig ért, már is több mint ötezer forint elsikkasztott pénzt konstatal és ez az összeg óráról órára növekedik, a mint a vizsgálat előre halad. Kovács Endre főkönyvvezetőt 23-ikán este, a debreczeni ügyészség meghagyására a helybeli járásbíró-ság letartóztatta és Morvay kir. aljárásbíró azonnal meg is kezdte kihallgatását. A vizsgálatról természetesen eddigéig semmi pozitív nem lehetett megtudni. Az eset egy a takarékpénztárban magában. — mint a közönség körében mind nagyobb hullámokat ver. Már az igazgató, pénztáros és segédkönyvvezető is leköszönt állásáról, úgy, hogy a takarékpénztár már egészen olyan mintha a rendes adminisztráció kerekéi teljes fennakadással fenyegetőznének. A betevők, a kik eddig dicséretes hidegvérűséggel várták a történendőket, most, hogy Kovács Endre főkönyvvezetőt letartóztatták, már tömegesen jelentkeznek a pénztár helyiségében, hogy a betett tőkéjüket felmondják minthogy azonban a pénztár csak 10—12 ezer forint készlettel rendelkezik, a felmondásokat csak az alapszabályokban megjelölt, határidőre fogadja el. Általános feltűnést keltett a városban, hogy míg a takarékpénztár ügyvéde még e hó 17-én tette meg feljelentését az ügyészségnél, ez csak 23-án vezettette elő és tartóztatta le a sikkasztó főkönyvvezetőt.

— **Juhok a kaszálóknak.** A városi tanács a közgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében a juhtartó gazdák kérelmére megengedte, hogy a juhnyájak az aszályos hortobágyi legelőkről ugyanazon föltételek szigorú megtartása mellett, miként a szarvasmarhák, az erdőségi kaszálóknak behajthattassanak.

— **A meleg elől a — kutba.** Ma reggel egy asszony, megunván e gyarló világot és a benne leledző kutya meleget, elhatározta összegegyeztetni a halált a kellemességgel, kiment tehát a várad-utcai kuthoz, városunk e jeles kútjához, melyet az öngyilkos jelöltek nagy előszeretettel szoktak fekeresni, s felhuzván egy veder vizet, hogy meggyőződjenek a víz kellő hidegségéről s miután ezt kellőképen konstatalta — zsupsz! bele a a kutba. Azonban tettét észrevették, kihuzták s még élve beszállították a közkórházba, hol akarata ellenére vissza fogják adni e czudar világnak.

— **Dr. Kerekes Lipót,** városunk e jeles orvosa körutazásából hazatérve, működését ismét megkezdte.

— **Találtatott.** Egy fiatal tehér tekete petytyes tarka vizsla eb, bitangásból feltogatott. A tulajdonos azt a mezőrendőr kapitányságtól átveheti.

— **A kolera terjedése.** A hamburgi koleraesetek foglalkoztatják most az egész közvéleményt s általános a bosszuság, hogy Hamburgból, ismételt kérdézősködésekre sem érkezik hivatalos jelentés. Mindaz, a mit eddig a járvány föllépéséről, a betegedések és halálozások számáról tudnak, csak a lapok híreiből és magán tudósításokból van merítve. Legújabb hír szerint, szerdán délig 240 kholera-halálozás történt. Amaz élénk kereskedelmi forgalom, melyet Hamburggal mindenünnen folytatnak, a járvány szét-hurczolásának veszedelmét csak fokozta. Előfordult már Berlinben is, a lehrti pályaudvaron egy kholera-gyanus eset. Egy utazó neje a vasuton hunyt el valószínűleg kholerában. A rendőrség tehát szigorította az eddig elrendelt óvintézkedéseket s nagy pénzbírsággal fenyegeti főleg a külvárosi, esetleg mulasztó háztulajdonosokat. A védekezés a hamburgi veszedelem ellen foly mindenfelé. Ha a járvány a német birodalomban terjedne, az osztrák kormány Csehországban is felállítana vesztegzárakat. A bécsi kormány 10—15 frt napidíj s a hátramaradtak ellátása fejében kholera-orvosokat toborzott; 348 orvos jelentkezett s többen Magyarországon is készek szolgálatot tenni. A nemzetközi gabnavásárt valószínűleg megtartják Bécsben. Berlinben a Hamburgdól vagy Altonából (itt nyolczvan betegedés és öt haláleset fordult elő) érkező utasokat és csomagokat még a vasuton dezinficiálják. Kopenhágában részint be nem engedik, részint vesztegzár alá vetik az elbai kikötőből érkező szállítmányokat. A svéd kormány az összes német és északi tengeri kikötőket, valamint a német keleti tengeri kikötőket, melyek Poroszország és Dánia közt fekszenek, kholera gyanusoknak nyilvánította Párisban, Antwerpenben. Rouenban szörványosan szintén fordulnak elő korelaszerű esetek. Oroszország felől a kolera járvány már elérte az osztrák határt. Az „Orvosi Heti Szemle“ mai számában azt fejtegeti, hogy a Hamburgban pusztító betegség nem ázsiai kolera. A hamburgi járvány épen úgy, mint a már megszűnt párisi és most uralkodó havrei és antwerpeni, az ugynevezett sporadikus kolera, vagy kolera-nostras. Az ilyen kolera járvány nagyon kedvező talajra talált Hamburgban, amelynek kikötőjében és matróz elővárosában a mindennap érkező matrózok féktelen kicsapongást visznek véghez, amely a most uralkodó rekkenő hősegeben rendkívül hajlamossítja őket az akut gyomorbelihurutban való megbetegedésre. Egyazon viszonyok okozták a járványt Havreban és Antwerpenben is. Nekünk ezentul is attól kell tartanunk, hogy Galiczia vagy Románia felől kapjuk meg az ázsiai kolerát, nem pedig Hamburgból.

— **A milleniumi kiállítás előmunkálatai** a kormány részéről már legközelebb folyamatba fognak tetetni. Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter a kiállítás helyére vonatkozólag a mérvadó körök és kiállítók nézetét helyeselve, a városiligetet tartja legalkalmasabbnak. — A kereskedelemügyi miniszter a kiállítás pénzügyi tervezetere nézve, — mint a „Magyar Kereskedők Lapja“ értesül, elhatározta, hogy a kiadások biztosítására kiállítási garancia-alapot fog létesíteni, melyhez első sorban a főváros és végre a tehe ősebb kiállítók fognak hozzájárulni.

— **Egy tisztességes intelligens család** (egyedül óhajtván lakni) egy legalább 3 szobából és mellékhelyiségekkel álló kis házat kíván hosszabb időre bérbe venni. Ajánlatokat sziveségből elfogad a szerkesztőség.

— **Mezey János** orpheumtársulata már csak 4 előadást rendez még városunkban u. m. ma szombattól kezdve, csütörtök szept. 1-ig.

A Photoplastikum.

— **A tanuló ifjuság és a rendőrfőkapitány** különös figyelmébe. —

Egy pár nap óta a Bika szálloda egyik termében érdekes látványosság kínálkozik az érdeklődőknek.

Photoplastikai képekben láthatók földünk legszebb tájképei, vidékei és városai. Az ember kényelmesen leül és szeme előtt vonulnak el a leggyönyörűbb és legfestőbb pontjai egy-egy országnak. Nem a közönséges vásári bódékban szokásos panoráma képek ezek, hanem valóságos plastikai képek. Egy-egy vidéknek részei oly szépen domborodnak ki, hogy minden detailja könnyen kivehető és megkülönböztethető. Ott van pl. a Rajna vidéke. Gyönyörű képekben látjuk a Rajna főbb vidékeit a Schaffhouseini vizeséstől föl egész Cöln városa regényes vidékeig, bemutatja a Rajna legszebb részleteit, a hegyeket koszorúzó lovagvárakat (Rheinstein, Stolzenfeld) és oly tisztán, hogy a Rajnai hegyek legfőbb díszét, annak szőlőültetvényeit is tisztán és plastikailag tünteti föl. Hát még a Svájcz páratlan vidékeit.

A Mont-Blanc csoport oly természetűen van visszaadva, hogy az ember az örök hóhegyek tetőin lerakódó hónak csillogását is látja. Újabb sorozatban Olaszország városait a Pompei ásatásokkal mutatja be remek képekben. De képei között ott találhatók még a kelet főbb részletei, ujabban pedig Ausztria és Magyarország főbb vidékeiről is vannak sorozatai.

A tanuló ifjuság részére ennél hasznosabb élvezetet alig lehet képzelni. Különösen a mi ifjuságunk felnő a nélkül, hogy hegyről, vízről vagy tengerről fogalma volna. Ime csekély díjért, csekély fáradsággal tiszta képet nyer mindezekről és szemlélve tanulja meg mindazt, amit az iskolában alig tanulhatna meg.

Sajnos dolognak tartjuk tehát, hogy rendőri hatóságunk részéről a photoplastikum tulajdonosának csak 10 napra adatott engedély az itt tartózkodásra. Annyival is inkább sajnáljuk, mert ifjuságunk most legnagyobb részben távol van és ezen fölülte instructiv látványosságot nem élvezheti. Különösnek találjuk, hogy az engedély ezen rövidségét azzal indokolja rendőri hatóságunk, hogy tekintettel a színházra, már szeptember hónapra semmiféle látványosság sem engedélyezhető.

Igazán nevetséges valami, hogy a színház kedvéért már az ilyen ártatlan dolgokat is eltiltják és valóban szomorúak lehetnek a színházi viszonyaink, hogy a hatóság már ilyen jelentéktelen versenytől is félti. Nevetséges pedig különösen azért, mert a rendőrség mintegy gyámokodást visz végbe a közönség erszénye fölött.

De ha kapitányságunk már ily szerepre vállalkozott, nem érhető, hogy az orpheumnak miért adja az engedélyt, hogy még szeptemberben is játszó, a falragaszok bizonyítják, hogy még szeptember 3-ára is újabb vendégzereplők vannak bejelentve. Természetesen a felnőttek oktatása ilyen alakban meg van engedve, de az ifjuság okulását megtiltják, nehogy a színház kárt szenvedjen.

Reméljük azonban, hogy rendőri hatóságunk az engedélyt meg fogja hosszabbítani és ifjuságunk érdekében meg fogja engedni, hogy a photoplastikum tulajdonosa hosszabb ideig mutathassa be nemcsak érdekes, de valóban tanulmányos képeit.

Baromfi-betegségek.

Miután a baromfiak betegségének épen most van a fősaionja, nem lesz érdektelen egyet-mást e bántalmakról röviden elmondani.

Mindenekelőtt tudnunk kell a betegség mivoltáról: van ugyanis a szárnyasok kolerája és szárnyasok difteritise. Ez a két főbántalom, mely a baromfi-udvarokban a tömeges elhullásokat okozza. Ezek közül ismét a szárnyasok kolerája a gyakoribb, melynek ugyan semmi köze sincs az emberi kolerához, de a kórkép valami kis hasonlatossága következtében így nevezték el.

Mind a két bántalom fertőző, ragályos, vagyis egyik állatról a másikra könnyen áterjed, de még a beteg állatok váladékai is, mint a nyál, a bélürülék stb. is képesek és idéznek is elő fertőzést.

A bántalom okául mind a két esetben bakteriumokat, ezen parányi szervezeteket találtak melyek kicsinységéről csak akkor lehet fogal-

munk, ha látjuk, hogy egy csepp vérben ezer meg ezer ily ártalmas kis gomba van. Ezek a kis élősdiék a bőr vagy a száj, akár a gyomor vagy a belek valamely kis sebzésén keresztül bejutnak a vérbe, itt elszaporodnak, a jellemző betegségeket előidézik. — Ezeket általános-ságban.

Ami már most a részletesebb kortüneteket illeti, arra nézve jónak látom mind a két betegséget együtt tárgyalni, úgy, hogy a kórkép eltérései annál élesebben előtűnjenek:

Külsőleg; az életben alig van valami különbség. Koleránál rövid a lefolyás, néha az állapot semmiféle kortünetet sem mutatva, hirtelen elhull, difteritisznél a lefolyás hosszabb, a betegség 3—6 napig is eltart. Különböző szomorúság, étvágytalanság mind a két esetben jelen vannak, koleránál még véres hasmenés.

Bonczoláskor: difteritisznél a szájban, nyelven, torokban sárgás-szürke kölesnyi vagy nagyobb, felrakódások láthatók, melyek eltávolítása után vérző hely, fekély látható.

Koleránál a szív sötét-vörös, a belek sötét-vörösek, termékük hig, véres anyag.

Ezek a könnyen felismerhető tünetek. Hogy aztán a betegség ragályos-e vagy nem, azt a tulajdonos esetleg csakhamar megtanulja a saját kárán.

A bántalmak ellen sikerrel lehet védekezni, azonban a betegeket gyógykezeleni rendszeren eredmény nélküli.

Legbiztosabbak a pontosan végrehajtott óvintézkedések és a desinfekció.

Tartsuk mindig tisztán a baromfiakat és udvarokat; havonta a helyiségek egyszer megszeltesse ki 30%os karbolsavas mésszel, ugyan ilyen erősségű vizes oldattal felleccsolandó a föld és megmosandók a berendezési tárgyak.

Az elhullott baromfiak azonnal eltávolítandók és félreeső helyen jó mélyen elásandók. Midőn a környéken baromfi-járvány uralg, akkor ne vásároljunk idegen aprómarhát, vizsgáljuk meg a kerítéseket, hogy a szomszédok aprómarhái át ne jöhessenek, különösen pedig arra ügyeljünk, hogy idegen galambok udvarunkra le ne szálljanak, mert éppen ezek az ártatlan, a szelidség mintaképeül szolgáló jóságok a leggyakoribb terjesztői a bajoknak.

Aki pontosan desinficiál, aprómarha udvarára vigyáz, annak a szárnyasait nem is fogja sohasem megtizedelni e pusztító betegségek valamelyike.

CSARNOK.

A szilvási pap.

— Elbeszélés. —

Írta: Kemechey Jenő.

I.

A Beél-Szilvássyak pogány egy familia voltak.

Czimerükben balálfőt tartott a kardján egy vasba öltözött lovag, a lábával pedig egy váromon taposott.

A családi levéltárban okmányokat, megfakult pergameneket és rézrudakra karmolt ősrásokat őriztek, amelyek tanúsága szerint az ungi Beél-Szilvássyak egyenesen Aziából jöttek a honfoglaló ő-ökkel s utolsóik voltak, akik a nagykaposi berkekben szügyön szurták a fehér lovat s lobogó tűz mellett áldoztak a Hadurnak. Még mikor a tatárok égő kanóczokkal és véres baltákkal áttörtek az országban, Beél-Szilvás várában akkor is pogány-módra varkocsba font hajú magyar urak tanyáztak, akik úgy kezelték a nyilat, hogy nem maradt meg tőlük egy röpülő madár sem élve. — A tatárok is elkerülték ezt a tanyát.

Valahányszor csak a hatalom ellen sikra kellett szállani: Beél-Szilvássyak soha se maradtak el se a konspirációból, se a nyeregéből.

Igy történt aztán, hogy a hatalmas, — nagy familiából, amely már az ezred év elején egy egész hadat tett ki, az ezredév végé-

re nem maradt csak éppen egy család. A mérföldekre terjedő dominium pedig, amelyet so-hase gyarapított királyi donáció, annyira le-
apadt, hogy a büszke „bellicosa natio“ kezdte magát a szegény emberek közé számítani.

Ebben a szomorura váló helyzetben történt meg Beél-Szilvássy Péter ural, hogy egyszerre csak kezdte sokalni a gyerekeket.

Hat fiu és három leány. Es a kilencz közül nyolcz olyan eleven imposztor, hogy alig lehet velök birni.

Az első két fiu iker-gyermek. Tizenöt évesek s olyan mind a kettő, mint egy szálf. Professzoraik nem birtak velök. A diákok között a két Szilvássy fiu egykülön ellenzéki klikket képezett. Soha se azt akarták, amit a többiek s ha neki dühödtek, vagy virtuskodni akartak, hát kidobálták az iskola tereből az egész osztályt.

Apjuk végre belátta, hogy a két fiut nem lehet együtt tartani.

Az egyiket beadta egy katonai iskolába a másikat meg a szemináriumba. Amazzanem birt a rideg katonai, emezzel meg a kegyes papi fegyelem. Amaz mikor 20 éves korában hadnagy lett, döglesztig gyötörte a lovakat s pároviadalban összekaszabolta a kapitányát. Emez pedig másodéves theológus korában forradalmat csinált az ájtatos, imádságra kész kispap társai között és egy éjszaka az összes vaskálybákat lefordta az emeletől az udvarra. Emelő gépekkel kellett a mázsás vasdarabokat felvonni. Pusztán embererő megemlenni se birta. S amikor meghallotta, hogy egy öcsését a negyedik gimnáziumban alaposan megrakta a tornatanárja: úgy ahogy volt reverendában, elrobgott a tornaterembe és a tanár urat leteperte a földre.

Amaz nem maradhatott katona, emez nem maradhatott pap. Egyikből aztán szolgabíró, a Másikból zsványkergető csendbiztos lett.

Beél-Szilvássy Péter a többi gyermekével se volt valami szerencsés:

Am azért ez az duzzadó, kitörő erő soha se bántotta a.

„Bennük van a familia vére. Ezen nem lehet segíteni. Olyanok, mint a Tisza folyó Hasztalanul szabályozzák: mégis mindig át-tör a gáton.“

„Eh! hát legyenek dacosak, büszkék, szevedélyesek és erősek. Utálnám őket, ha nem olyanok lennének.“

Ezeket szokta mondogatni. Hanem egy fiuval, a Józsi gyerekekkel bizony nem volt semmi baja.

Olyan szelid volt, mint egy tenyeres galamb, amelyiket a falusi kisasszony magához szokat.

Szinte bántotta ennek a gyerekek a jósága. Micsoda fiu, aki órákig elüldögél egy helyen s úgy eljátszik valami csekélyéggel, mint valami leány? Bizonyosan nem életrevaló teremtés.

Galambszelidségével egyszer nagyon is megboszantotta az apját.

Történt, hogy csufosan megkarmolt a brázattal s összetépett ruhában somfordált be a gyerek-szobába.

Péter ur szinte megörült ennek a váratlan jelenségnek.

— Verekedtél, ugy-e imposztor?

A gyerek könyezve hajtotta le fejét.

— Nem én, — szepegte. — En nem verekedtem.

— Hát akkor mitől ilyen az arcod?

— Megverték.

— Kik?

— A béresék Pistája.

— Hát te nem verted meg?

— En csak sirtam.

Gergely ur megrázkódott és nagyot lódított a gyermekén. Még az nem történt meg, hogy egy Beél-Szilvássyt úgy megverték, hogy a keze nyomát ott ne hagyta volna az ellenségén.

Ennek most se szabad megtörténni. Fülön csipte tehát a Józsi gyereket, előállította a béresék Pistáját s aztán egymásra uszította őket:

— No csemetém, most aztán verd meg

azt a parasztot isten igazában, mert különben én raklak el úgy, hogy soha se felejtéd el.

A megijedt béres fücskán könnyű volt disdalmaskodni. Ám a Józsi fiu az ebédnél kapott gyümölcsöt zsebre rakta, elvitte a kis legyőzött ellenfélnek és kérielve csókolta a homlokát ott, ahol a kék folt volt.

— Ebből a gyerekből nem lesz ember! — fakadt ki az apa.

(Folyt köv.)

Közgazdaság.

Uj állomás teherforgalomra. A debreczen-királyházi vonalon a 24. számú őrháznál Érmihályfalva és Vámos-Péres állomások között, előbbtől 9, utóbbtól pedig 10 kilométernyi távolságban fekvő Ábrány állomás folyó évi augusztus hó 25-én a kocsi-rakományi teheráruforgalomra egyelőre korlátozásokkal megnyílt.

Ingyen fajbaromfi törzsek a tanítóknak. Az országos baromfi-tenyésztési egyesület pályázatot hirdet a néptanítók között, tekintet nélkül vagyoni állásukra, hogy a kiknek nemes fajtabeli baromfi törzsekre ingyen van szükségük, ebbeli kérvényeiket legkésőbb szeptember hó 10-ig nyújtsák be: az Országos baromfi tenyésztési egyesület igazgatóságához Budapesten, Andrassy-ut, Belle-Vue villa. A kérvények szabályszerű formában állítandék ki, de bélyegmentesek, s a folyamodók felettes hatóságának látatkozásával kell, hogy ellátva legyen. Budapesten, 1892. évi augusztus hó. Gróf Csák y Kálmán, elnök. P a r t h a y Géza, igazgató.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni „Margit“-fürdő intézetnél a folyó évi szeptember hó folyamán a

kertész állás

betöltendő, pályázhat minden disz- és konyha-kerészetben jártas kertész, a ki e minőségben már szolgált és azt kellő bizonyítványokkal igazolni képes.

Évi fizetés készpénzben 350 frt.

Lakás: egy szoba, konyha és kamarából.

Fűtő anyag és a bevételből 10% mint jutalék.

Jelentkezhe ni a „Margit“-fürdő irodájában, szeptember hó végéig.

Makkoltatás.

1000 katasztrális hold, patakkal bíró úserdő, vasut mellett Alsó-Szoporon (Szilágysági vonal) rögtön makkoltatásra kiadó.

Bővebben tekintetes Hunyady Domokos ügyvéd urnál T a s n á d o n és Bányász Albert urnál S z a t m á r t.

2838.
1892.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező Nagy-Hortobágyi vendégfogadó 58 hold földdel, hid vászszedési, halászati és vendéglői joggal f. 1892. évi november 1-től hat évre.

Továbbá a város alatt Bégány csapszék, Cserepes csapszék, Nyulas csapszék, külső baromvásártéren lévő köpince, lóvásártér helyiség és azon épült csárda, Bárány csapszék az azzal járó mészárszékkal, Cicsogó csapszék az itteni mészárszékkal, és az Epreskerti csapszék 1893. évi január 1-től három évre, a városháza nagy tanács termében, f. 1892. évi szeptember hó 6-ik napján, délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen a városi számvévi hivatalnál megtekinthető feltételek mellett haszonbérbe fognak adni.

Miről az árverelmi óhajtok azzal értesítettek, hogy a feltételekben látható kikiáltási árak 10%-kát bánatpénzül az árvereltető küldöttség kezéhez készpénzben letenni tartozik.

Debreczen, 1892. aug 22-én.

A VÁROSI TANÁCS.

A legolcsóbb és legdiszesebb temetkezési intézet.

„KEGYELET”

Piacz, kereskedelmi palota a megyeház mellett.

Van szerencsém a nagy é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy volt társam Fischer János urnak az üzletből történt kilépése folytán, intézetemet egészen más alapelvekre fektettem, és azt a legszebb és a mai kornak megfelelő berendezésekkel szereltem fel, az árakat pedig majdnem felenyire szállítottam le, miről is a n. é. gyászoló közönség meggyőződést szerezhet.

Temetések rendezését helyben vagy vidéken,

hulla szállítást minden irányban

legjutányosabban elvállalok és azt a legnagyobb pontossággal teljesítek.

Legfőbb törekvésem leendő pontos, gyors, és lelkiismeretes kiszolgálásom, hogy a n. é. közönségnek bizalmát megnyerjem, melylyel vissza élni nem fogok soha.

Kérve a n. é. közönség becses támogatását és pártfogását s én biztosítom a legjutányosab kiszolgálásról

teljes tisztelettel

Kernáts Gyula.

Ércz és művirág koszorúk, szalag felirat minden kivételben.

Érczkoporsók eredeti gyári árban átjegyzék szerint.

Fa és báronnyal bevont koporsók leszállított árban.

Valódi francia és angol szerszámok,

minden iparághoz
minden darab mellett jótállás

Épület vasalások és kátrány tető emezek.

Rudvasak lemezek, **vastartányok**, legfinomabb öntöző aczélok lemezek.

Gazdasági, kerti, házi és konyha felszerelések.

Kerti lóczák és vasbutorok árnyékszék closetek és vízvezetési kagylók
Aggyag és vaskályhák, konyhák.

Tizedes és egyensúly mérlegek legjobb minőségben.

Peronospora szőlőpenészgomba fecskendőgépek

legjobb rendszer (részlejjízetésre is).

Tűz és betörés elleni pénzszekrények.

Kirakat ajtóaczelredőnyök

Legolcsóbb beszerzési forrás.

(Képes árlap minden szakmára nézve ingyen és bérmentve.)

TOTH GYULA

előbb TO TH LAJOS és TARSÁ, vas nagykereskedés
DEBRECZEN, VÁROSHÁZ ABAN

(Penész peronospora) fecskendő.

